No 1746. **DE TIJD.** 1853.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze Courant verschijnt te Amsterdam, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk. *Brieven, Gelden,* enz. franco te adresseren aan het Bureau dezer Courant.

WOENSDAG, 19 JANUARIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 18 Januarij.

Volgaarne plaatsen wij het volgende schrijven, ons uit Batavia, dd. 26 Nov. 1852 toegezonden:

»*Aan de Redaktie van de* Tijd *N. H. C.*

»In het algemeen verslag over de Ned. O. I. bezittingen, voorkomende in de Couranten per laatste landmail alhier aangebragt, las ik onder de rubriek *Roomsch-Katholieke Eeredienst*, onder anderen het volgende:

»»Omtrent de verhouding van het bestuur tot het »R. K. kerkhoofd in Indië valt over 1849 niets aan te »merken.

»Een der pastoors deed in Julij en Augustus, met »vergunning van den Gouverneur-Generaal, eene kerke»lijke reis op Banka.

»Bij die gelegenheid werden ettelijke Chinezen door »hem tot de Roomsch Katholieke leer bekeerd. Hij »bezigde echter tot verspreiding des geloofs een paar »*Chinezen*, die geheel en al bleken voor de taak onge»schikt te zijn. Zij stelden zich alsdra als magthebbende »personen aan, beloofden den mijnwerkers, die de Roomsch »Katholieke leer zouden omhelzen geldelijk voordeel; »bedreigden de onwilligen, vernielden in de huizen de »beelden en opschriften welke den *Chinezen* heilig waren, »en bedreven allerlei grove ergerlijkheden. In het belang »der openbare rust, zijn de ijveraars opgevat en uit »de binnenlanden naar de hoofdplaats, onder toezigt »der politie gebragt. Zulks is aan het Roomsch Katho»liek kerkhoofd medegedeeld.

»»Men telde in het laatst van 1849 op Banka 58 Chi»nezen, die zich Christenen noemden.

»»Hiervan waren gedoopt door den bedoelden pastoor 22, reeds gedoopt voor zijne komst 5, nog ongedoopt 31, te zamen 58."

»De beschuldigingen hier aangehaald zijn te grof om dezelve onbeantwoord te laten, voornamelijk dewijl er officieele kennis van gegeven wordt, en dus diegenen, die den waren toestand der zaak niet kennen, dit alles voor zuivere munt aannemen.

»Aangezien ik de bedoelde pastoor ben, die in 1849 in de maanden Julij en Aug. met eene kerkelijke reis over Banka door Z. Doorl. Hoogw. P. M. Vrancken, Bisschop van Colophon en Vicarius Apostolicus van Batavia, belast ben geweest, zoo voel ik mij verpligt uit liefde voor de waarheid en wegens de eer aan de gewigtige en verhevene zaak van de verkondiging van het Evangelie verschuldigd, de hierboven aangehaalde Bankasche aangelegenheid onder een waar daglicht te brengen.

»Bij het lezen van bovengemeld rapport, zoude men kunnen opmaken dat die ettelijke Chinezen op Banka slechts Christenen geworden zijn ten gevolge van het fanatismus van een paar Chinezen, die tot uitbreiding van het Christendom alles behalve geoorloofde en passende middelen zouden gebezigd hebben. Maar van de 60 Chinezen, waaraan ik in 1849 het geluk gehad heb het H. Doopsel toe te dienen, hebben eenige gedurende [illegible] de meesten gedurende meer [illegible] hunne heidensche gebruiken verzaakt en de leer van het Christendom gevolgd, waarin zij én door de hulp van meer gevorderden, én, dewijl zij meest allen lezen kunnen, door katechetische boeken over onze godsdienst onderwezen zijn geworden.

»Wat de aantijgingen betreft, den twee Chineesche Christenen ten laste gelegd, hierover laat ik den lezer oordeelen, na zoo kort mogelijk verhaald te hebben wat bij gelegenheid mijner reis in 1849 voorgevallen is.

»Voor gemeld tijdstip was nooit een katholiek geestelijke op Banka geweest. Verscheidene malen hadden de Christen Chinezen aldaar aan Z. Doorl. Hoogw. P. M. Vrancken, onzen geëerbiedigden kerkvoogd, hun vurig verlangen te kennen gegeven om door eenen missionaris te kunnen bezocht worden; waaraan ook zoo spoedig mogelijk is voldaan, met mij eene kerkelijke reis naar Riouw, Palembang en voornamelijk Banka op te dragen. Bij mijne aankomst te Muntok, hoofdplaats van het eiland Banka, stonden reeds eenige Chinezen, die van mijne komst verwittigd waren, mij optewachten; tranen van vreugde biggelden langs hunne wangen; alhoewel door een groot getal heidenen omringd, vielen zij op hunne knieën om den zegen af te vragen. Elf onder hen zijn door het H. Doopsel herboren geworden. Na mijne werkzaamheden in de hoofdplaats verrigt te hebben, ben ik naar de binnenlanden vertrokken. Dewijl de meesten onder de Chinezen te Banka geen Maleisch verstaan, zoo was het noodzakelijk eenen tolk te hebben; ik heb daarom twee Christenen uitgekozen, die mij het meest bekwaam toeschenen; waarvan de eene mij tot tolk diende, en de andere mij de noodige inlichtingen gaf over de Chinezen, die verlangden Christen te worden, aangezien hij het best met hen bekend was. Deze twee hebben met mij de reis over het eiland gemaakt. Overal heb ik van de Chinezen die den Christen Godsdienst omhelzen wilden, de grootste voldoening gehad. Zij hebben mij getroffen door hunne eenvoudigheid, hunnen ijver, hun geloof, hunne overtuiging en de diepe godsvrucht, waarmede zij het H. Sakrament des Doopsels ontvangen hebben. Gaarne zoude ik mijne werkzaamheden te Batavia hebben willen verlaten, om onder deze arme menschen te wonen, indien zulks hadde kunnen geschieden. Nergens heb ik iets kunnen opmerken of vernemen, wat slechts den schijn zoude kunnen hebben van de grieven, waarvan men mijne twee volgelingen schuldig verklaart.

»Mijn werk verrigt hebbende ben ik naar de hoofdplaats teruggekeerd, na vooraf een der twee Chinezen die mij vergezelden, naar de binnenlanden, waar hij te huis behoorde, teruggezonden te hebben. Deze man ontmoette onder weg eene heidensche familie, die hem verklaarde bij eene volgende gelegenheid ook Christen te willen worden. Indien dit zoo is, zeide de Christen Chinees, dan moet gij den afgodendienst van nu af verlaten, en de heidensche beelden en opschriften wegnemen. Deze menschen dit zelfs niet durvende doen uit vrees voor eenig onheil, lieten dit aan den Christen Chinees over, die dus ook hunne afgodische voorwerpen wegnam. Eenige heidenen hierbij tegenwoordig zijnde, worden tegen den schender hunner afgoden verbitterd, gaan op hem af, geven hem een pak slagen en dringen hem in eene sloot. Uit hunne handen losgerukt gaat de mishandelde Chinees naar de hoofdplaats van het distrikt, om aan den administrateur zijn beklag te maken. Deze niet te huis zijnde, wordt de Chinees door zijnen plaatsvervanger, die noch Chinees, noch Maleisch verstond, in hechtenis genomen, om aan den rezident en administrateur, die spoedig op de plaats verwacht wierden, overgeleverd te worden. Deze hier ter plaatse aangekomen, hebben het voorgevallene onderzocht, bij welk onderzoek de heidenen den Christen Chinees en mijnen anderen volgeling, met de feiten in de aan het Gouvernement ingediende nota aangehaald, betigt hebben. De toenmalige rezident heeft hiervan proces-verbaal opgemaakt, door 4 Chinezen met eede bekrachtigd, en bij den Gouverneur-Generaal ingediend.

»De grofheden in dat proces aangehaald zijn zoo groot, dat zij den aangeklaagde eerder vrijspreken dan schuldig verklaren. — Dan welke waarde moet men geven aan beschuldigingen, door Chinezen, door heidenen, [illegible] afgelegd [illegible] heid en verbittering? Welke waarheid moet men hechten aan beschuldigingen, wanneer het antwoord van den aangeklaagde door heidensche tolken, den Christenen openlijk vijandig, moet overgebragt worden; wanneer het bekend is, dat de toenmalige in Banka aanwezige Europeesche autoriteiten, als regters in de betrokkene zaak dienende, het voortplanten van het Christendom ongenegen zijn, als volgens hunne meening nadeelig werkende op de belangen van het tinmijnwezen? Betreffende de mededeeling welke men hiervan zegt aan den Roomsch-katholieken kerkvoogd gedaan te zijn, moet ik ronduit bekennen dat Z. Doorl. Hoogw. onze Bisschop geene officieele kennisgeving van de aangehaalde zaak ontvangen heeft.

»In het laatst van 1849 telde men op Banka door mij gedoopte Chinezen niet 22, maar 60

»Gedoopt voor mijne komst. 6

»Bij eene volgende gelegenheid verlangende gedoopt te worden 60

te zamen 126

»In Februarij en Maart 1852, heb ik eene tweede reis over Banka gemaakt, en bij die gelegenheid aan 28 Chinezen het H. Doopsel toegediend, en voorzeker zoude het getal grooter geweest zijn, indien de aanwezende Christenen niet aanhoudend aan de beschimpingen der heidenen blootgesteld waren. Bij deze reis heb ik niet minder voldoening gehad, dan bij de eerste; aangezien van 60 Chinezen in 1849 gedoopt er slechts 3 niet te voorschijn zijn gekomen; de overigen hebben allen aan hunne godsdienstige pligten voldaan. Ook hebben de tegenwoordige rezident, de Wel Edel Gestrenge Heer Schaap en de heeren administrateuren der tinmijnen mij in het geheel niets ten nadeele der Christen Chinezen kunnen berigten. En de Godsdienst zal zeker nog meer vooruitgang maken in Banka, wanneer er eens een missionaris voor vast zal geplaatst zijn. Want wat is niet te hopen van Christenen, die, alhoewel van de hulp eens priesters ontbloot, gedurende twee jaren hunne godsdienst getrouw nakomen, en dat in het midden tusschen heidenen die hen nooit in rust laten, wanneer zij eens eenen missionaris bezitten, die hen gedurig kan onderwijzen, troosten en verlichten en aan de genademiddelen van onze H. Godsdienst laten deelachtig worden.

»Ik verzoek de Wel Ed. heeren der redaktie zeer beleefdelijk dezen brief in hun zoo verdienstelijk en alom bekend dagblad te willen opnemen.

»Ik heb de eer met de meeste hoogachting te zijn

»Uw Ed. zeer ootmoedige dienaar

A. C. Claessens, *miss. ap.*"

Men schrijft ons uit Berlijn:

»Gij vernaamt uit mijnen laatsten brief, dat de hoop op herstel onzer regtmatige grieven in ons binnenste begint te herleven. Onze geëerbiedigde Koning laat er zich ernstig aan gelegen zijn; de uitstekendste leden van het kabinet weigeren hunne goedkeuring aan de maatregelen van hunne ambtgenooten van Binnenlandsche Zaken en Eeredienst; de meest invloedhebbende mannen van de Kamer, en daaronder de beide leiders der regter- en der linkerzijde, de heer von Gerlach en de heer von Vincke, nemen onze zaak in hunne bescherming, terwijl de meerderheid van de linkerzijde der Kamer, bij de openbare diskussie van het voorstel der katholieke fraktie, vermoedelijk met haar stemmen zal. Ik onthoud mij van alle beschouwingen over deze vrij gunstige wending in de groote quæstie van het oogenblik. Wilt gij weten wat daartoe kan hebben *bijgedragen*? Werp dan een blik op den gewijzigden toestand van Duitschland tegenover het buitenland, met name tegenover Frankrijk; het begin der wijsheid is de vrees — der Franschen; en vergeet daarbij niet, dat én de regter- én de linkerzijde der Kamer veel prijs te stellen hebben op de ondersteuning der katholieke afgevaardigden, bij de op handen zijnde beraadslagingen over het pairschap en over de wijzigingen in de konstitutie aan te brengen.

»Intusschen zoudt ge u vergissen, zoo gij meendet, dat onze zaak reeds als gewonnen mag beschouwd worden. Wel is zij er verre af van bij de wetgevende magt als verloren te moeten geacht worden; zeker is het echter nog in geenen deele, dat het zedig voorstel van den heer Waldbott-Bornheim *c. s.* de meerderheid van stemmen op zich vereenigen zal. Na hetgeen ik u in mijnen vorigen brief schreef en boven in herinnering bragt, zal het wel overbodig zijn u te wijzen op de gunstige kansen, welke het verkregen heeft. Al hadden wij slechts dit gewonnen, dat de Koning en de verdienstelijkste leden van het ministerie zich aan onze bezwaren laten gelegen zijn en een einde schijnen te willen maken aan de regtschennis, waarvan de katholieke bevolking van Pruissen het slagtoffer is — ook dan reeds zouden wij reeds veel, ongemeen veel gewonnen hebben, daar de eenige bedoeling van het voorstel der katholieke fraktie toch slechts deze is, dat de Koning zijne aandacht vestige op de onregtvaardige ministerieele verordeningen, die door een Koninklijk besluit onverwijld kunnen te niet gemaakt worden. In de Kamer echter is het nog niet zoo zeker, dat de meerderheid van hare leden regtsliefde genoeg zal hebben, om zelfs aan de Katholieken regt te laten wedervaren, of dat zij, bij

mangel aan genoegzame regtsliefde, zoo veel politiek inzigt zal aan den dag leggen, om, in de gegevene omstandigheden, aan het twee-vijfde deel der bevolking geene billijke reden tot ontevredenheid te geven. Nog maar al te groot is het aantal leden der Kamer, die, der Konstitutie ten spijt, nog vasthouden aan een Evangelisch Pruissen, en die van geen »paritätisch" Pruissen hooren willen. Kunnen zij de Katholieke Kerk eene beleediging aandoen — zij achten hunne partijbelangen daardoor bevoordeeld, en laten de gelegenheid" niet ongebruikt. Dezen nu zijn het, die onbeschrijfelijke moeite zich geven, om eene meerderheid van stemmen, in alle gedeelten der Kamer, tegen het voorstel der katholieke fraktie te winnen. Zullen zij in hun streven slagen? *That is the question!* Al slagen zij echter, wat nog alles behalve zeker is, daarmede is de zaak dan nog niet uit, daar het er voornamelijk op aankwam de opmerkzaamheid des Konings te vestigen op deze grieven zijner katholieke onderdanen, en dit doel in ieder geval mag geacht worden bereikt te zijn.

Men schrijft ons uit het Overijsselsche stadje Borne, welker bevolking voor een groot gedeelte Katholiek is, als een bewijs van ware verdraagzaamheid, dat aldaar o. a. één Menoniet en twee Protestanten tot leden van den Gemeenteraad zijn gekozen. Toen echter een dezer laatsten voor zijne benoeming bedankt had, is een Israeliet verkozen in zijne plaats.

Het zal velen onzer lezers gewis aangenaam zijn te vernemen, dat het onlangs in eene algemeene vergadering van belanghebbenden bij de Spaansche 3 pCts. Uitgestelde Schuld van 1831 benoemde komité, na door de opneming van eenige der meest geachte makelaars van onze beurs in deszelfs midden gesterkt te zijn, zich alsnu definitief gekonstitueerd heeft. Van den ijver en de gemoedelijkheid der leden van dit komité mag men verwachten, dat de meest gepaste middelen zullen in het werk worden gesteld, om aan de zoo welgegronde en billijke eischen van deszelfs talrijke kommitenten spoedig regt te zien wedervaren. *(H).*

Van Regeringswege zijn ten behoeve der kamers van koophandel en fabrieken verzonden:

1°. opgaven van de scheepvaartbeweging der haven van Hamburg, gedurende 1852;

2°. verslag, door den voorzitter van het *Verein für Handels-Freiheit* aldaar op 5 dezer uitgebragt;

3°. een vergelijkend overzigt der invoeren van onze waren in Bremen gedurende 1846 tot 1852;

4°. een handelsberigt der heeren Roessingh en Mummy over 1852; en

5°. een jaarberigt van dezelfde heeren over den tabak, — beide berigten mede tot Bremen betrekkelijk.

Bij Zr. Ms. besluit van 15 dezer is benoemd tot advokaat-generaal bij 't prov. geregtshof in Noord-Holland Mr. J. A. Jolles, vroeger direkteur van policie in het 4de distrikt, in plaats van jhr. Mr. J. de Bosch Kemper.

Z. M. heeft benoemd tot burgerlijke leden in den militieraad dezer hoofdstad voor de ligting der nationale militie van 1853 de heeren: J. Luden, lid der Staten, en J. F. Broms, lid van den stedelijken raad; tot hunne plaatsv.: F. van der Oudermeulen, lid der Staten, en S. Cats Bussenmaker, lid van den stedelijken raad. Voorts heeft Z. M. eervol ontslagen den ritmeester G. W. Mossel bij het regiment kavallerie, met toekenning van pensioen.

Z. M. heeft benoemd tot militaire leden van de militieraden in de na te melden militie-distrikten van het Rijk, voor het jaar 1853, als: te Leeuwarden, den majoor Bernelot Moens, adjudant in het provinciaal kommandement van Friesland; te Groningen, den majoor van Vugt, adjudant in het provinciaal kommandement van Groningen en Drenthe; te Heerenveen, den majoor Forrer, kommandant van het 2de bataillon van het 3de regement infanterie; te Assen, den majoor Logeman, kommandant van het 1ste bataillon van het 3de regement infanterie; te Zwolle, den majoor Ketjen, adjudant in het provinciaal kommandement van Overijssel, te Zutphen, den majoor Stieltjes, kommandant van het korps pontonniers; te Utrecht, den majoor van Mansvelt, adjudant in het provinciaal kommandement van Utrecht; te Dordrecht, den majoor Brouwerius van Nidek, kommandant van het 1ste bataillon van het 3de regement infanterie; te Rotterdam, den majoor Allings, kommandant van het 3de bataillon van het 2de regement infanterie; te Leyden, den majoor Frantzmann, kommandant van het 2de bataillon van het 8ste regement infanterie; te Haarlem, den luitenant-kolonel baron van Voorst tot Voorst, adjudant in het provinciaal kommandement van Noordholland; te Hoorn, den majoor Breekpot, kommandant van het 1ste bataillon van het 8ste regement infanterie; te Amsterdam, den majoor Ledel, kommandant van het 4de bataillon van het 8ste regement infanterie; te 's Gravenhage, den majoor Kuil van Trojen, adjudant in het provinciaal kommandement van Zuidholland; te Middelburg, den majoor Pistorius, adjudant in het provinciaal kommandement van Zeeland; te Breda, den majoor Verschoor, kommandant van het 3de bataillon van het 5de regement infanterie; te 's Hertogenbosch, den majoor Pronk, adjudant in het provinciaal kommandement van Noordbrabant; te Arnhem, den majoor Bannier, adjudant in het provinciaal kommandement van Gelderland; te Eindhoven, den majoor Bredie, kommandant van het 2de bataillon van het 4de regement infanterie; te Maastricht, den majoor Cochius, provincialen adjudant in Limburg; te Roermond, den majoor Werner, van het 1ste regement dragonders.

's GRAVENHAGE, 17 Januarij. Z. M. de Keizer van Rusland heeft aan den geheimen raad van legatie, den heer von Wekherlin, sekretaris van H. M. de Koningin der Nederlanden, de orde van St. Stanislaus, tweede klasse met de Keizerlijke Kroon geschonken.

— Het Prov. Geregtshof in Zuidholland heeft onlangs G. de Roode vrijgesproken van de aanklagte, wegens het oprapen van konijnenstrikken en het doodslaan van een konijn. Die vrijspraak was gegrond op de overweging, »dat de Wet nopens de Jagt en Visscherij een werkelijk onderscheid maakt tusschen *wild* en *schadelijk gedierte* en, terwijl zij enkele afzonderlijke bepalingen bevat ten aanzien van het laatste, overal het woord *jagers* kennelijk alleen gebruikt ten opzigte van het *wild*." Men verneemt dat de prokureur-generaal bij het hof van dit arrest is gekomen in kassatie.

— 18 Jan. Heden nacht overleed, na een langdurig smartelijk lijden, de baron van Doorn van West-Capelle, opperhofmaarschalk van Z. M. den Koning, oud-minister van Binnenlandsche Zaken, enz.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN

FRANKRIJK.

PARIJS, 16 Januarij. De *Moniteur* bevat heden een krachtig opstel in antwoord op eenige scherpe en onbetamelijke artikelen van de *Times*, de *Morning Chronicle* en de *Morning Advertiser*, tegen de Fransche regering en den Keizer.

— Men zegt steeds dat de heer Drouin de Lhuys de portefeuille van Buitenlandsche Zaken zal nederleggen doch men beweert tevens dat noch de heer Brenier, noch de heer de Lavalette hem vervangen zal, maar wel graaf Walewsky, thans gezant van Frankrijk te Londen.

— De hertog de Guiche, gezant van Frankrijk te Stuttgard, is benoemd tot gezant te Turijn.

— Uit Konstantinopel wordt berigt, dat de Grieksche patriarch aldaar is afgezet. Dit is echter niets bijzonders, vermits dit lot, soms zeer verdiend, binnen eenige jaren verscheidene patriarchen trof.

— Het gerucht wil dat de Prins Napoleon, zoon van Jerôme, binnen kort tot Kroonprins zal worden benoemd.

(*Per telegraaf*). PARIJS, 17 Jan. De *Moniteur* bevat een dekreet, waarbij bepaald wordt dat alle ambtenaren den eed van getrouwheid aan het Keizerrijk moeten zweren. Die dit weigert, krijgt terstond zijn ontslag. Dit besluit is ook van toepassing op het leger.

MADRID, 11 Jan. De *Gaceta* bevat heden de kon. besluiten, waarbij H. M. het ontslag des ministers van Finantien, den heer Arisizabal, aanneemt, terwijl in zijne plaats de heer Llorente is benoemd, wiens portefeuille van binnenlandsche zaken door den heer Benavides zal worden waargenomen.

Bij de regering is ingekomen een adres van houders van koupons, waarbij de konversie hiervan in nieuwe uitgestelde 3pCts. wordt verzocht.

(*Per Telegraaf.*) MADRID, 12 Jan. Gen. Narvaez heeft een stuk laten drukken en in het geheim verspreiden, betrekkelijk de gebeurtenissen van den laatsten tijd. Hierdoor is de regering zeer op hem verstoord, en dientengevolge is hem bij koninklijk bevel gelast om zich onverwijld naar Weenen te begeven.

ENGELAND.

LONDEN, 16 Jan. Er zijn berigten uit Buenos-Ayres dd. 2 Dec. De vijandelijkheden tusschen deze republiek en den generaal Urquiza hebben een aanvang genomen.

— Uit New-York wordt dd. 4 Jan. gemeld, dat de heer de Boulbons, die zich uit naam der Fransche regering van Sonora meester gemaakt, door de Mexikaansche troepen tweemaal is geslagen, waarna hij aanbiedingen tot overgave gedaan heeft.

— Er is in den laatsten tijd een middel uitgevonden, om Franklin en zijne lotgenooten, zoo zij nog in leven zijn, te doen weten dat zij worden opgespoord en waar zich het schip bevindt, dat tot zijne hulp opdaagt. Dit middel bestaat uit een ballon, die opgelaten wordt en waaronder zich een rad bevindt, dat door middel van een veer in beweging wordt gebragt, en elk kwartier uurs gedrukte biljetten uitwerpt.

Dit middel hebben de Italiaansche demagogen terstond benuttigd. Op een schip aan de kusten van Toskanen wordt zulk een luchtbal opgelaten, die met een gunstigen wind naar het land gedreven wordt, en op die wijze oproerige geschriften onder het volk verspreidt.

— Volgens den laatsten wekelijkschen staat der bank was er voor een bedrag van £ 23,360,685 aan biljetten in cirkulatie, zijnde £ 307,175; en bedroeg de voorraad van haar edel metaal £ 19,765,621, zijnde £ 762,041 minder dan de vorige week.

— De wissel heeft eene geringe daling ondergaan uithoofde van de kolossale aankoopen van granen.

— Een zekere Clarke heeft gedurende eenigen tijd te New-Castle op zeer bijzondere wijze talrijke opligtingen bewerkstelligd. Hij gaf zich voor een doofstomme uit, en ging aan de huizen rond, zoo de eigenaars afwezig waren; tegen een gedrukt reçu liet hij zich eene kontributie betalen, ten behoeve van inrigtingen voor doofstommen. Nadat hij in hechtenis was genomen, bleef hij nog altijd doofstom; de policie echter, groote achterdocht koesterende, bezigde een zeer eenvoudig middel, om hem de spraak weder te geven. De man werd namelijk in een diep bad geplaatst; doch zoodra het water hem in mond, neus en ooren drong, begon hij luidkeels om hulp te roepen. Het hof van assises heeft hem tot zevenjarige deportatie veroordeeld.

— Er zijn thans te New-York proeven genomen met eene onlangs uitgevonden machine, om bij de scheepvaart, de stoom door verwarmde lucht te vervangen. De machine van het daarvoor gebouwde schip *Ericsson* heeft men gedurende tien achtereenvolgende uren doen werken en wel met den besten uitslag. Er werden niet meer dan juist 420 pond steenkolen per uur voor gevorderd, hetwelk eene aanzienlijke besparing is tegen de steeds voor stoomschepen benoodigde hoeveelheid.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 17 Jan. Tegen den Heidelbergschen professor Gervinus is eene regtsvervolging wegens drukpersmisdrijf aangevangen. Hij is aangeklaagd namens het openbaar ministerie van het hofgeregt te Manheim, als hebbende in zijne dezer dagen uitgegeven *Inleiding in de geschiedenis der negentiende eeuw* »aangespoord tot hoogverraad en de openbare rust en orde in gevaar gebragt door opruijing tegen de konstitutioneele monarchie."

— Heden wordt de spoorweg van Dusseldorf naar Aken voor het eerst geheel bereden; en is dus die tak van het Duitsche spoorwegnet almede geopend.

— Men schrijft uit Riga, dd. 3 Jan. dat bij de zachte weêrsgesteldheid de haven nog steeds open bleef, en dat er dien dag een schip naar Londen was bevracht, iets hetwelk op dezen tijd des jaars, voor zooveel men zich herinnerde, vroeger nooit was voorgekomen.

— De Zwitsersche bondsraad heeft het artikel van het strafwetboek verworpen, houdende, dat hoon en beleediging jegens vreemde vorsten en regeringen met geldboeten en gevangenis zal worden gestraft. Aan ieder kanton afzonderlijk is de regeling dezer zaak opgedragen.

— Van de onderhandelingen der Friburger regering met Mgr. Marilley schijnen de voornaamste punten in een vroeger berigt onjuist te zijn opgegeven. Die regering vreest niets zoozeer als de terugkomst van den Prelaat, die haren val ten gevolge zou kunnen hebben.

WEENEN, 15 Januarij. Z. M. de Keizer heeft den redakteur der *Histor-polit-Blätter*, Dr. Georg Philips, professor aan onze Universiteit, den titel verleend van keizerlijk-koninklijk hofraad, als eene erkenning van zijne wetenschappelijke verdiensten.

— Te Bazel heeft men eene proef genomen, om de stad te verlichten met gaz, gestookt uit hout. Men zal zich herinneren, dat daarmede ten vorigen jare te Munchen proeven zijn genomen, die veel goeds deden verwachten. De proef te Bazel is echter ten eenemale mislukt.

De *Fr.-Post-Ztg.* berigt dat in het kanton Tessin groote ontsteltenis heerscht wegens de dagvaarding van eenige in Lombardije wonende Tessiners. Er moeten reeds als zoenoffers voor de verdreven Kapucijnen, drie chokolaadfabriekanten uit Milaan zijn gebannen.

— De *Lloyd* bevestigt de tijding dat de kantonsraad van Tessin aan ons kabinet een antwoord heeft ingezonden op deszelfs nota betreffende de verdrijving der Kapucijnen. Dit antwoord is evenwel geenzins in staat de Keizerlijke regering te bevredigen; zij heeft veeleer besloten om de ernstigste maatregelen te beproeven ten einde voor eene zoo brutale handelwijze voldoening te erlangen.

— De verspreiding van het protestantsch Turijnsche tijdschrift *la Buona Novella* is door geheel Oostenrijk verboden.

— Volgens de *Presse* wordt de Koning van Pruissen in de volgende maand in deze hoofdstad verwacht.

— De gunstig bekende Oostenrijksche dichter Deinhardstein is na een langdurig lijden overleden.

— De talrijke aankoopen van Oostenrijksche staatspapieren voor Pruissische rekening nemen nog dagelijks toe.

— De strijd tegen Montenegro neemt grootelijks toe; een aanzienlijk deel van Albanie heeft zich bij de Montenegrijnen aangesloten.

ITALIE.

Men schrijft te Rome 10 Jan. het volgende: Het bevestigt zich dat de gen. Gemeau eerdaags van hier vertrekt, om in den Senaat te Parijs zitting te nemen. De gen. Moureal zal hem vervangen als opperbevelhebber van het bezettingsleger.

De Sardinische Kamer van Afgevaardigden heeft het ministerie gemagtigd om eene leening van 4 millioen lires te sluiten, tot dekking van een deficit.

Te Milaan is eene demokratische klub ontdekt. Twin-

personen zijn in hechtenis genomen en vele huiszoekingen hebben er plaats.

BELGIE.

BRUSSEL, 17 Jan. De kommissie voor het gedenkteeken, ter nagedachtenis van wijle de Koningin der Belgen op te rigten, heeft in de vorige week weder eene bijeenkomst gehouden. Algemeen klaagt men dat het werken aan de kerk te Laeken zoo langzaam voortgaat.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 18 Januarij.

BEVALLEN (15 Jan.): A. E. J. v. d. Vliet, geb. Goll van Franckenstein, Z. - J. Kalker, geb. Norden, Z. - J. H. Sanders, geb. Verbrugge, D. — (16 Jan.): E. R. Marchand, geb. Oppenheimer, Z. - E. v. d. Horst, geb. Palmboom, D. — (17 Jan.): J. M. de Haan, geb. Haages.

OVERLEDEN (13 Jan.): E. A. Gunckel, 32 j. - C. H. Puffius, 74 j.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

Fondsen	pCt.	17 JAN. 4½ u. gebl.	18 JAN. 4 u.	a	gebl.
Nederl., Werkel. Sch. à 2½ pCt.	2½	65¼	65⅛	65 3/16	
Dito Dito	3	77¼	77⅜	77⅜	77½
Dito Dito	4	95 7/16	95¼	95 5/16	
Dito Obligatien O. I.	4	95⅜	95		
Amortis. Syndic.	3½				
Handel-Maatschappij	4½	120⅜	120¼		
Aand. Rijn-Spoorweg.					
Aand. Holl. S. M.					
Obligatien					
Belgie, Obligatien 1844					
Cert. bij de Belg. Bank.	2½				
Dito bij Rotsch. en Volksv		53	53		
Frankrijk, Obligatien	3				
Spanje Nieuwe	1	23½	23 3/16	23¼	
Dito	3	48 13/16			
Dito Binnenl. à 6/m.		42 3/16	42 9/16	42 11/16	42⅝
Coup. Bewijzen.		5 1/16	5 3/16	5 3/16	
Amortisable Schuld		5⅛	5 1/16	5¼	
Portugal te Londen	5	41			
Dito Dito	4	38 5/16	38 1/16		
Rusl. bij *Hope* 1798 en 1816	5	108⅛			
Dito Dito 1828 en 1829		107½	107⅛		
Cert. bij do. 1831 en 1833					
Dito	4½	102⅝			
Dito bij *Hope*	4	92⅛			
Dito bij *Stieglitz en Co.*		91⅛			
Dito bij id. 5de Serie	4	91¼			
Cert. te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6				
Cert. van dito		74¼			
Polen, Certifikaten	4	87¼			
Dito Aand. à fl. 500			163	163¼	
Dito met Lot. » 300					
Amerika, Bank-Actiën		4			
Pruissen, Aand. met Lot. R. 50 f					
Oostenrijk, Metalliek	5 pCt.	83⅝	83⅛	83⅛	
Dito 1847	2½	43¼	42⅞	43	
Dito 1851	2½	43 3/16	42¾	42 13/16	
Dito 1849	5	93 1/16	93	93 1/16	
Ween. Bank bij *Goll en Co.*			88½		
Dito	4		72¾		
Letter B	5	93	93	93 1/16	
Aand. met Loting fl. 500	f				
Nieuwe dito » 250					
Napels, Cert. *Lam en Bouwer*	5 pCt.				
Brazilie te Londen 1824	5	100			
Dito Leening 1843	5				
Dito £ 200					
Peru	5½				
Mexico Nieuwe	3	24⅜	24		
Venezuala à £ 100	3½				
Grenada à £ 100	2	21⅛			
Dito Uitgestelde		12¼	12 1/16	12 1/16	
Ecuador à £ 100					

Zonder dat de handel buitengewoon levendig was, zijn de prijzen, door aanhoudende verkooporders, welke zoo in Binnenl. als Buitenl. effekten geëffektueerd worden, wederom alge- [illegible]

Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m. f 56 5/16	Livorno	2/m. f 38¾
„	zigt „ 56⅝	Napels	„ „ 81⅛
Bordeaux	2/m. „ 55⅞	Petersburg	„ „ 1,88
„	½/m. „ 56⅝	Weenen	6/w. „ 32½
Madrid	3/m. „ 244	Augsburg	„ „ 35⅛
Cadix	„ „ 245	Frankfort	„ „ 99½
Seville	„ „ 241	Hamburg	2/m. „ 35 7/16
Bilbao	„ „ 242	„	zigt „ 35⅝
Lissabon	„ „ 41½	Londen	2/m. „ 11,75
Porto	„ „ 41½	„	zigt „ 11,82½
Genua	2/m. „ 46½	Rotterdam	„ ⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 17 Jan. Belg. leen. 2½ pc. 56¼, 1840/1842 5 pc. 99⅝; 1848, 99⅝; Spanje 1—3 pc. 22⅞; Binnenl. 3 pc. 42½; Rom. Leening 1835 97½; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 87.

MADRID, 11 Jan. Spanje 3 pc. 42; 1—3 pc. 23 3/16; Cert. Coup. —; Bank S. Fernando 101.

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metalliek	f 27,25 a 30	Pruissische	f 34½ a —
Napelsche	- 25,40 „ —	Spaansche	- 2,47 „ —
Div. in £St.	- 11,77½ „ —	Hamb. Russ.	- 37½ „ —
Eng. Russen	- —,— „ —	Russ. in Z. R.	- 38 „ —
Fransche	- 56 5/16 „ —	„ Pap. „	- 10⅝ „ —
Belgische	- 56 5/16 „ —	Pools. in Fl.	- 28 5/16 „ —

SPECIE-COURS.

GOUDEN SPECIEN.

Stukken à f 10 per Stuk	f 9,75 a	9,85
Oude Gerande Dukaten	» 5,55 »	5,65
Wigtige Souvereinen	» 11,80 »	11,90
» Pistolen	» 9,65 »	9,75
Stukken van 20 Francs	» 9,40 »	9,50
Baren Goud en Specien à f 1442,60 per Ned. ℔ fijn	11 à	11½ pc.

ZILVEREN SPECIEN.

Piasters per Stuk	f 2,55 à	2,60
Stukken van 5 Francs	» 2,33 »	2,36
Brabandsche Kroonen	» 2,65 »	2,70
Fransche	» 2,70 »	2,75
Pruissische Daalders	» 1,73 »	1,76
Zilver 1000 à 980	f —,— à	—,—
» 900 » 700	» 104,50 »	105,—

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 17 Jan. Heden zijn verkocht 100 vn. Maryland Tabak, per *Princes Charlotte*; 54 vn. dito dito, per *Itzstein & Welcker*; 81 en 19 vn. dito dito, per *Johanna*; alsmede 36 vn. Kentucky Tabak, van Antwerpen aangevoerd.

Meekrappen. Er was wederom een vrij goede aanvoer uit het land; tot de prijzen der vorige week was er te verkoopen en alzoo is er nog al wat gedaan. Uit sommige kwartieren en bijzonder van Schouwen werden op nieuw hoogere prijzen verlangd, waartoe de koopers ongenegen waren, en welk goed alzoo onverkocht bleef.

Racijn werd heden niet aangeboden.

GRAANMARKT.

SCHIEDAM, 17 Jan. Garst. Verkocht. 130/2 ℔ Koersche f 214 3/m.; 129/2 ℔ Deensche f 175 kont. — Moutwijn f 15,50; Jenever f 19,—; Amst. Proef f 20,25, per Ned. vat zonder fust zonder de belasting.

ANTWERPEN, 17 Jan. *Koffij*. De markt blijft voortdurend ferm, doch de handel is niet groot.

Krenten. Er zijn gedaan 15,000 k. Patras en Cephalonia. Men betaalde f 24 ent. voor Patras; voor Cephalonia is f 27½ besteed.

Granen. Tarwe ferm, doch zonder veel omgang.

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM, 18 Januarij. Volgens brief van kapt. J. W. Retgers, voerende het schip Barend Willem, van hier naar Londen, uit de Noordzee in dato 9 Jan., was hij toen in goeden staat kruisende.

UITGEZEILD:

BATAVIA, 1 Nov. Case, Athenaa, Rott. — 2 Nov. Pellenwessel, Prinses Sophia, id. — 3 Nov. Vis, Rotterdam, id. - Kievyt, Olivier van Noord, id. — 5 Nov. de Boer, Proteus, Schiedam. — 6 Nov. Doeksen, Oceaan, Amst. — 7 Nov. Poort, Batavia, Rott. — 9 Nov. Zwart, Vice Admiraal Gobius, id. — 11 Nov. van Santen, Graafstroom, id. — 15 Nov. Bouree Wells, Jacoba, Rott. — 16 Nov. Jones, West, Nederl. — 20 Nov. Glazener, Admiraal van Kinsbergen, Rott. — 26 Nov. Putt, Glenhuntley, id.

SOERABAYA, 20 Okt. Rolufs, Telegraph, Amst. — 3 Nov. Mellinck, de Stad Nijmegen, id. — 11 Nov. Heinrichsen, Hamburg, Nederland.

CHERIBON, 22 Okt. Ouwehand, Walcheren, Nederland.

TAGAL, 30 Okt. Mulder, Wilhelmina Arnolda, Amsterdam.

PEKALONGANG, 28 Okt. Ouman, Afrika, Amst. — 18 Nov. Hoek, Johanna Hendrika, id.

PASSAROEANG, 23 Okt. 8 Nov. Mulder, Straat Baly, Amst. — 16 Nov. Leonhardt, Peking, id.

BEZOEKIE, 29 Okt. Swarts, Soerabaya, Rotterdam.

PROBOLINGO, 10 Nov. Ochtman, Stad Zierikzee, Batavia en Zierikzee. — 14 Nov. van der Linden, Padang, Bat. en Rott.

PANAROEKAN, 9 Okt. Teenstra, Jansen, Amst. — 2? Okt. [illegible] Louisa Maria, id. - van Duijvenbooden [illegible]

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Kapt. van der Veer, van Amsterdam naar Suriname, te Douvres binnengeloopen, rapporteert den 10 Jan. bij Douvres, in goeden staat gepraaid te hebben, het schip Maria Johanna, kapt. Schaap, van Amsterdam naar Suriname.

TER REEDE LIGGENDE SCHEPEN.

BATAVIA, 27 November. De Nederlandsche Oorlogschepen, Prins Hendrik der Nederlanden, Boreas, Ardjoeno, Samarang, Batavia en de Lausier en de schepen: Broedertrouw, kapt. Rolff, Elisabeth Antonia, kapt. Schippers, Zeeland, Kapt. de Winter, (de laatste om medio Januarij naar Nederland te vertrekken) van der Werf, Kapt. Rosier, (om in het laatst dezer maand naar Amsterdam te vertrekken) Australie, Kapt. Tange (om in het laatste dezer maand naar Rotterdam te vertrekken) Julie Claire, Kapt. de Wijn, (om in het laatste der volgende maand naar Amsterdam te vertrekken) Gelderland, Kapt. van Oosterboom (om in het begin van Januarij naar dito te vertrekken) Cornelia, Kapt. Noodt, Alblasserdam, Kapt. Pott, Maria, Kapt. van Wijk, (de laatste om in het laatste dezer maand naar Amsterdam te vertrekken) Ida Elizabeth, Kapt. Overgaauw, Jan Hendrik, Kapt. de Jong, Sumatra, Kapt. Keeman, en Bantam, Kapt. van der Bolck;

— Van hier zullen naar Nederland vertrekken: de schepen Admiraal van Heemskerk, kapt. Kley en Vrouw Johanna, kapt. van der Hoeven, beide in het laatst dezer maand; Otto, kapt. Flens Jhzn., en Nova Zembla, kapt. Jansen, beide medio December; Java, k. Tuk in het begin van Jan.

SAMARANG, 19 Nov. Alhier liggen ter reede de schepen Aert van Nes, kapt. Hazewinkel en Amstel k. Rademaker.

PASSAROEANG, 16 Nov. Alhier liggen ter reede de schepen Admiraal de Ruyter, Titsing; Ida Wilhelmina, kaptein van Weyland en Bato, kapt. Broeksmit (de laatste om medio December naar Nederland te vertrekken.

BEZOEKIE, 13 Nov. Alhier ligt ter reede het schip Christinaa Agatha, kapt. Lap.

BANJOEWANGIE, 14 Nov. Alhier ligt ter reede het schip Stad Nijmegen, kapt. Mellink.

SOERABAYA, 17 Nov. Alhier liggen ter reede, de schepen: Oud Ablyus, kapt. Kruijmel, Doctrina et Amicitia, kapt. Wynandt, Java, kapt. Tuk, (de laatste om het begin van Jan. van Bat. naar Amst. te vertrekken) Margaretha Ida, kapt. Hagers; Waterloo, kapt. van Epen, Wilhelmina Lucia, kapt. Garst, Willem en Carel, kapt. de Meester, Henriëtte, kapt. Witsen Elias, Dorothea, kapt. Visser, Cortgene, kapt. Scott, (de laatste om in het laatst van Dec. van Bat. naar Nederland te vertrekken) Triton Kapt. Olie en Menter, kapt. Zijlstra.

INGEZONDEN STUKKEN.

TESSELSCHADE ROEMERS en hare vrienden in 1632—1649

(*Onuitgegeven brieven en dichtjens van Tesselschade, Huygens, Van Baerle, en anderen*). Leiden, E. J. Brill. 1852.

»Wie kent haar niet, althans van naam, de bevallige, de geestige, de schoone Tesselschade, de aanminnige dochter Roemers?" zoo komt de bewerker van bovengenoemd bundeltjen tot de schildering, die hij, als inleiding voor Tesselschades en harer vrienden »brieven en dichtjens", den Nederlandschen lezer voorlegt. Gewis, na den verdienstelijken historiesch-literarischen arbeid van Jacobus Koning, den ouderen Scheltema, van de Heeren Groebe en De Bruyn (indien de anonyme uitgevers van twee belangrijke dichtbundels 1) zich deze namen willen laten welgevallen) — na de menigte artikelen in verschillende vaderlandsche woordenboeken, en dergelijken, aan Tesselschade gewijd — na de uitgave van een jaarboekjen, dat bij uitnemendheid XVIIe Eeuwsch-Hollandsch zoû zijn, en waaraan derhalve door den uitgever, den Heer Potgieter, de liefgewordene naam van Roemers *jongste* kind ten titel werd geschonken — na de fabrikaadje van een groot getal minder en meer ongelukkige schilderijen in olieverw en aquarel, die voor tafereelen van Tesselschade met haar vrienden werden opgedischt, — mocht men met groot recht den uitroep doen, waarmeê de bekwame V. te L. (alweêr een anonymus, dien wij eenvoudigheidshalve Van Vloten zullen noemen) zijn opmerkelijk boekjen aanvangt. De schrijver heeft, met de bewerking van dit bundeltjen, een groote dienst gedaan aan onze lettergeschiedenis. Hij heeft, namelijk, met behulp van een tal handschriften, op de boekerij der Leidsche Hoogeschool bewaard, en onder te-rug-zicht op al wat er van en over Tesselschade en haar vrienden vroeger en later in het licht is verschenen, eene gewenschte chronologische orde gebracht in één der tijdvakken van het leven der schrandere vrouw. Tot dusverre heeft men zich meestal vergenoegd met van het verkeer der vrienden op het Muyder Slot breed en uitvoerig op te geven, zonder zich veel aan het rangschikken der feiten gelegen te laten zijn, die de betrekkingen nader bepaalden en omschreven, waarin de vrienden achtervolgends tot elkander verkeerden. Door het boekjen van den Heer van Vloten is er op het tijdperk van Tesselschades weduwenstaat een voldoend licht geworpen; en is, vooral, een belangrijk vraagpunt in hare levensgeschiedenis volkomen [illegible]

Men weet, dat de schoone, [illegible] van geest tot eene vriendschap stemde, zoo warm, dat ze bij meer dan éénen in liefde overging. Als eigenlijk gezegd aanbidder (hoezeer dan ook telkens afgewezen) wordt alleen de Amsterdamsche Professor Barlæus (gelijk Casper van Baerle zich noemde) door den Heer van Vloten aangenomen. Uit de plagerijen der vrienden hebben Bilderdijk en anderen echter afgeleid, dat ook Huygens, na de dood zijner vrouw, pogingen aanwendde om eene nieuwe echtverbintenis, en dit maal met Tesselschade, te sluiten. »Huygens was *geweldig verliefd* op Tesselschade, en alleen zijn afkeer van de Roomsche Kerk verhinderde hem haar hand stellig te vragen," zegt Bilderdijk. De dichter van de *Geestenwareld* meende waarschijnlijk den besten grond voor deze bewering te vinden in de onvermoeide pogingen, door Huygens aangewend, om Tesselschade tot de Gereformeerde Religie over te halen, en zal in het zeggen:

1) *Gedichten van C. van Baerle, J. van der Burgh*, enz. Amst. 1827. II Dln, en *Gedichten van Anna Visscher en Maria Tesselschade Visscher*. Utr. 1851.

»Hier is mijn hert en hand!
Komt, Tessel, uit de Mis en uit het misverstand."

ter welker gelegenheid hij de aangevoerde meening uitspreekt, wel niets anders gezien hebben dan de verbloemde uitdrukking van een reeds meermalen half aan den dag gelegd gevoel. Immers het zoû al heel grof zijn, dat Huygens had willen zeggen »*hier is mijn hert en hand*, maar onder die mits; dat je Gereformeerd wordt," en in deze form een huwlijksvoorslag aan Tesselschade zoû hebben willen doen. In ieder geval, ik kan niet nalaten, ondanks de redeneeringen des H[n] van Vloten, Huygens' bekeeringsijver onbetamelijk, beleedigend zelfs, te noemen; en ware Tesselschades zachtmoedigheid en »gheboochsaem"heid niet overbekend — men zoû zich verwonderen, dat zij het aanmatigend cynisme, waarmeê Huygens haar Geloof en Kerk beschimpte en versmaadde, den Hagenaar niet op het verlies van haar vriendschap te staan deed komen. 't Is waar, regels als:

„Ick spaer de roede niet; ick heb het kind te lief."

zijn wel geschikt om ons voor het gemoed des auteurs in te nemen, maar zij maken de onbeschaamdheden niet goed, waarmede hij somwijlen tegen het onwrikbaar geloof zijner vriendin argumenteert; zij bewijzen alleen (wat zoodanig bewijs niet behoefde) dat hij veel van haar hield. Dit maakt hem kreegel en wrevelig. Nu, men weet, dat de zachte Tesselschade-zelve, in andere stoffe, van hem getuigt: zijn rede »schier een graw is."

„Sy neme 't soo sy will', mijn weduw'," zegt Huygens daarentegen, „'t zij voor baffen,
Voor bassen, als ick spreeck, voor quetsen als ick salv',
Of my voor herten-beul, voor argher als Ducd' Alv';
Barlæe, wijser vrient; ick wil, ick moetse straffen:
Soo langh haer siecke mond soo voddigen, soo laffen,
Soo vuylen spijse smaeckt, soo langh sy 't Roomsche Calf
Behippelt of bestuypt 1), en eert het heel of half,
En heeft mijn vriendschap niet als Gal en Eeck te schaffen.'

Eerst in Tesselschades weduwstaat heeft Huygens zijn kruistocht tegen hare Godsdienstleer begonnen, ofschoon hij ook vroeger niet nagelaten had haar en de niet minder beroemde Anna, hare zuster, deswege lastig te vallen. Reeds ten jare 1622 uit Londen, weinig tijds na de dood van haren vader, aan Anna en Tesselschade »mitsgaders de Heere P. C. Hooft" een brief in dichtmaat schrijvende, begon hij aldus:

„Van over 't Noorder-nau, daer Roomen, buyten slinger,
Vervloeckende gedreigh van sijn' verachten 2) vinger
Voor doove deuren sendt, daer aen den heil'gen dis
Onoverlick nemt Brood der zielen voetsel is,
Besoeckt u dese Groet; vereert haer met den opslagh
Van een goetwilligh oogh; al waert dat Roemer op sagh,
Ghetrouwer vrienden hand en reickten hy u niet,
Dan daer ghy in dit wit het pennen-spoor af siet."

Ofschoon men uit den onkieschen inhoud van vele puntdichten des vaders af mag leiden, dat Roemer Visscher geen zeer streng Katholiek was, en ofschoon, bij de vroege dood der moeder, zijne stemming wel niet anders dan ongunstig op het Godsdienstgevoel der meisjens heeft kunnen werken — weet men toch, dat de »wijse Anna", al huwde zij met een Dortenaar (in al de beteekenissen des woords), hare zonen katholiek heeft opgevoed en zelfs bij de Jezuieten ter schole gedaan; ook Tesselschade, hoezeer hare vrienden een tijd lang gemeend hebben dat zij overhelde naar Geneve (als uit een bekenden en hieronder te behandelen vaersregel van Huygens is op te maken), werd naderhand bevonden vast te staan »als een rots" in haar geloof (naar de getuigenis van Van Baerle): wat dus te zeggen van de bescheidenheid en goede smaak eens mans, die zich niet ontzag de roomsche zusters aan te spreken, gelijk wij geciteerd hebben?

De weduwenaar Huygens, met zijne sektarische hartstocht en de weduwenaar Barlæus, met zijne meer »toghtighe" dan »tuchtighe" verliefdheid, vervolgden hunne schoone »Alckmaersche" in de laatste tien twaalf jaren haars levens, dat de nakomelingschap zich van zekere walging daarbij niet altoos kan onthouden. Intusschen de indruk, door de betrekking van Barlæus en Huygens tot Tesselschade op den toeschouwer in onze dagen gemaakt, is [illegible] de zelfde. Den 4den Mei 1642 schrijft Huygens, die Tesselschade al meer en meer aan de katholieke Kerk gehecht vindt, aan Van Baerle 2): Ik ben begonnen Tessela (met strengheid) te behandelen, »zonder gevaar of schade trouwens onzer vriendschap, daarvan houd ik mij overtuigd; zoo zij slechts gevoelt dat ik dit doe om in eene ernstige zaak van geen verzuim beschuldigd te worden, hetgeen mij tot schande en haar tot schade zou verstrekken. Gij moet, waartoe ik u ten zeerste aanspoor, hetzelfde uit de bronnen eener zuiverder godsdienstleer doen, en haar, die afdoolt van den weg der waarheid, door de liefde der deugd-zelve terugbrengen; *ik* zal met hekelend en bijtend dicht blijven aandringen, en daar zij zich tot dusver daarover niet boosmaakt hebben wij alle hoop niets onmogelijks ondernomen te hebben ...... Wat gij doet, doe dat haastelijk, bij tijd en ontijd, en wees mij, die op mijne wijze werkzaam ben, behulpzaam. ...... Het gedichtjen op 's Heeren Avondmaal, dat ik hier bijvoeg, en dat ik onlangs, pas van den heiligen disch opgestaan, ontboezemde, kan ook tot Tessels dienst strekken; daar ik namelijk weet, dat zij door de majesteit der oude Kerk getroffen is, tracht ik er haar tot dezer oudsten en oorspronkelijken eenvoud in terug te brengen."

1) Met buiginge vereert. 2) In den eersten druk staat „gelasen — glazen.
2) Van Vloten bl. 43

»Welken lieve, hartelijke bezorgdheid straalt er, bij alle strengheid, die de roê niet sparen wil, in dien brief door!" zegt de Heer van Vloten: »Wie immer in Huygens' »bekeeringsijver iets beleedigends moge hebben meenen te vinden, hij moet — welk geloof hij zelf dan ook moge toegedaan zijn — bij het lezen dier regelen voor ieder dergelijken indruk gevrijwaard zijn geweest, en hem lief hebben gekregen, die ze schreef." De Heer van Vloten deelt ook het gedichtjen meê, waar Huygens van spreekt; maar laat er (onder aanwijzing met streepjens) de regels, die wij hier *kursief* zetten, uit:

„Ghy maeckte water wijn, dat 's klaer als wijn of water;
En 't was een wonder werck; Ghy noemde Brood uw Lijf
En Wijngaerd-sap uw Bloed, en 't was een tucht-bedrijf
Tot uw'r geheugenis; soo lees ick en soo staet 'er;
Mijn' ziel vergaept zich niet aen wat veel' eeuwen laeter
De grove gronden ley van eeuwelick gekijf:
Wie U 't mirakel, Heer, of aenschrijv' of ontschrijv'
Houd ick voor even boos van opset en van snater."

't Is inderdaad een *lieve, hartlijke bezorgdheid*, de bezorgdheid van een brief, waarbij men aan eene schoone en vrome (zij 't dan ook katholieke) vriendin, die Gode inderdaad het mirakel der H. Eucharistie »aen- of toeschrijft", het bericht overmaakt, dat men haar »voor boos van opset en van snater" houdt. Men had, zoo niet van den vriend, dan toch van den Ridder, Huygens, iets beters mogen verwachten.

Den 8n Juni meldde hem Van Baerle: »wij verwachten u met den herfst te Muiden; onze Alkmaarsche zal daar dan ook zijn — de stijfkop! zij stelt, dat er maar weinig bepalingen voor het geloof noodig, en die der roomsche Kerk naar de wijze en wet der oudheid zijn, en dat de overigen buiten de zorg en het onderzoek van een vrouwenleek liggen. De verklaring van De Groot komt haar in hare dwaling zeer te stade." 1)

Ik kan het niet helpen — de schoone Tesselschade, tusschen die beide quazi-deftige mannen, Van Baerle, met zijn glimmend en vuurrood gezicht, en Huygens, de bleekneus, die het, met gemeen beraad, op de verleiding haars harten en haars verstands toeleggen, maakt volkomen den indruk op mij van zekere andere schoone vrouw, uit het Oude Testament, tusschen twee andere oude Heeren.

„Het Hof benijdt de school, de school den Hovelingen," roept Barlæus, in Bilderdijks 2) vertaling, wanhopend uit:

„Om kille kuischheids gunst, om naar heur lonk te dingen.
Ach! Huygens, 't is vergeefsch. Die kuische kent geen min:
Het schuim van Alkmaars vloed smoort Pafos schuimgodin.
Zij spinn', graveer', en maal', en zing', en smelte in beden,
En speel' de Duitsche Lier, naar onze of vreemde zeden;
Zij kent geen minnaarszucht, geen kus van louter vuur,
Of wat den balsem stort in 's minnaars hartkwetsuur;
Ze is Gode-alleen gewijd, *en [illegible], teedre moeder,*
Voor 't kind dat, aan haar schoot, geen vader heeft of hoeder.
Of, Huygens ze is aan u . . . .
Gij wint het Ridder, ja!"

Ziedaar, hoe der Medicinen Doctor, Professor in de Philosophie ter Illustre Schole, bejaard weduwnaar met zeven kinderen 3), zich, in een zijner betamelijkste 4) oogenblikken, aan zijn bondgenoot uitliet. De Ridder *won het* echter zoo min als de lustige Hoogleeraar. Niet zonder spijt, meende Bilderdijk, was dan ook Huygens' puntdicht *op het weven van Tesselschade*.

„De wijze Tesselscha, de Weêw, heeft leeren weven
Waer magh dat schoon verstant sijn' sinnetjes toe geven?
'Ten voeght haer waerde niet. Ick houder niet veel van
Dat Tesselweven, maer 3) dat Tessel weewen kan."

Dat deed hem genoegen, dat zij weduwe kon blijven. 't Valt te betwijfelen, bij de fatuïteit van geestigheden als deze:

„Wel voeld' ick vander jeught, daer was een dieper gront
Die my aen Tesselscha oorspronkelick verbont:
Wel tuyghde my mijn hert, daer was wat meer als sterren
Dat hem in Tesselschaes 4) dee twijnen 5) en verwerren:
C. H. 6) hanght TesselsCHA allom, in, aen, en na,
En sonder C. en HA bestaet geen' TesselsCHA.

Ja, zelfs had Van Baerle, als symbool van hetgeen hij de *Tesselsche vriendschap* noemde, een hart met twee pijlen aangenomen, welke doelden op hem en Huygens 7).

Intusschen, de ex-predikant van Baerle was de man niet, om met goed gevolg de Kerk van Tesselschade (naar Huygens' raad) te bestrijden. En toen hij alle hoop op de verovering van haar *hart*, hetzij al of niet »†" (Roomsch) gelijk hij dat aanduidde 1), moest opgeven, liet hij haar Papismus ook maar over aan zijn lot, en was zijne houding ten opzichte van Tesselschade zelfs niet altoos vrij van zekere stuurschheid 2).

Nil nisi per Christum.

(Wordt vervolgd.)

1) Van Vloten, bl. 45.
2) Uitgave van Huygens' werken, V, 41.
1) Van Vloten, bl. 18—22.
2) Van Vloten, bl. 25; zie de noot.
3) Wel.
4) Tesselschades sterren (oogen) namelijk.
5) Als touw-samendrangen.
6) C. onstantin H. uygens.
7) Van Vloten, bl. 22.

1) Van Vloten, bl. 21.
2) Van Vloten, bl. 46.

PRIJZEN DER PERCEELEN,

Geveild op Maandag 17 Januarij, in het O. Z. Heeren Logement.

N° 1. Een Huis, Tuin en Erve, Kloveniersburgwal, C 513; ƒ19900, ƒ100, Opgehouden.

2. Een Huis, Achterhuis en Erve, Rokin, A 369; ƒ15500, ƒ500, J. H. Geselschap.

N° 3 is niet geveild.

ADVERTENTIEN.

(2556) Heden overleed in den ouderdom van 46 Jaren, na tijdig voorzien te zijn van de H. Sacramenten der Stervenden, na een langdurig en smartelijk lijden, mijne hartelijk geliefde Echtgenoote ELISABETH HENDRINA VAN BEMMEL, diep betreurd door mij en mijne negen Kinderen, die allen de Moederzorg nog zoo zeer behoeven.

ALKMAAR, 15 Januarij 1853. J. S. AGHINA.

(2558) Heden overleed tot onzer aller droefheid, onze dierbare Vader en behuwd Vader de Heer FRANCISCUS TIMMERMANS, in den ouderdom van 79 jaren, na tijdig voorzien te zijn geweest van de HH. Sacramenten onzer Moeder de H. Kerk.

HELMOND, 14 Januarij 1853. F. TIMMERMANS. Fz. Uit aller naam.

à VENDRE.

Un Orgue d'Eglise magnifique, avec Caisse en chêne sculpté, d'une hauteur de 6 Mètres $^{70}/_{100}$, largeur 3 M. $^{75}/_{100}$ et profondeur 1 M. $^{21}/_{100}$.

Le Grand Orgue se compose de 13 registres et le Positif de 9.

Pour plus amples renseignements, s'adresser à la manufacture d'orgues d'Eglise et [illegible] de MERKLN & SCHÜTZE, rue du Prince Royal, 24, à Ixelles, lez-Bruxelles. (2527)

(2547) Bij J. J. ARKESTEYN & ZOON, te 's *Hertogenbosch*, is ter perse:

1°. **HET RIJK GODS**, van de schepping der wereld tot op onzen tijd, of Geschiedenis der Kerk vóór en na CHRISTUS, voor Catholijke scholen bewerkt, — en

2°. **CATECHISMUS** over den inhoud der geheele Heilige Schrift en der Kerkelijke Geschiedenis. Een Handboekje voor Catholijke godsdienst-onderwijzers en scholen.

Deze beide door eene bekwame hand naar het Hoogduitsch bewerkte stukjes zijn van den in 1844 te Augsburg tot den schoot der Catholijke Kerk teruggekeerden en door zijne geleerde geschriften — waartoe ook het tijdschrift *die Neue Sion* behoort — beroemden Dr. CARL HAAS.

Verkrijgbaar in den Boekhandel van C. L. VAN LANGENHUYSEN, vóór den verminderden prijs, zoo als daarbij vermeld wordt:

CAUSERIES LITTERAIRES et morales sur quelques célébrités Epistolairs, gewone prijs fr. 1.75 ƒ 0.70
DU PAPE, par le comte de Maistre, 1 gr. vol. in 8° ƒ 0.80
DE L'ÉGLISE GALLICANE, par le même . ƒ 0.40
MEMOIRES D'OUTRE TOMBE, par de CHATEAUBRIAND, 5 vol. in 8°, in plaats van 10 fr. ƒ 3.80
SOUVENIR [illegible] van 1 fr. 25 ƒ 0.50
ANNALES DE L'ASSOCIATION de la Propagation de la foi, collection faisant suite à toutes les éditions des Lettres Edifiantes, 2 forts vol. in plaats van 3 fr. ƒ 1.20
METHODE-PRATIQUE pour faire le Catéchisme adaptée à l'Explication des premières Leçons du Catechisme de Belley, 2 vol. in 12°. In plaats van 3 fr. 75 c. ƒ 1.45
VIE DE LA PRINCESSE AMELIE DE GALLITZIN, née comtesse de Schmettau, par THÉODORE KATERKAMP. In plaats van 1 fr. 50 c. . . . . ƒ 0.60
HISTOIRE civile et religieuse de la Colombe depuis les temps les plus reculés jusqu'a nos jours par FELIX BOGAERTS, vignettes par WITKAMP. In plaats van 1 fr. ƒ 0.40
LE VER RONGEUR DES SOCIÉTES MODERNES, ou le paganisme dans l'Education, par l'abbé GAUME. In plaats van 90 cent. . . . . ƒ 0.40
OEUVRES COMPLÈTES de FÉLIX BOGAERTS, 1 gr. vol. en 2 col. In plaats van 4 fr. . . . . ƒ 1.55

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever